

Міністерство освіти і науки
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра української мови

Дипломна робота
магістра

з теми:

СИНТАКСИС ПРОЗИ УЛАСА САМЧУКА

Виконала:

студентка 2 року навчання освітнього
ступеня «магістр» групи FUkr1-M19

спеціальності 035 Філологія

(Українська мова і література)

Ткачук Тетяна Вікторівна

Керівник: **Марчук Л.М.**, доктор
філологічних наук, професор кафедри
української мови

Рецензент: **Рарицький О.А.**, доктор
філологічних наук, професор, доцент кафедри
історії української літератури та
компаративістики

Кам'янець-Подільський – 2020 рік

Зміст

Вступ.....	3
Розділ I. Проблема семантики в сучасному синтаксисі.....	6
1.1. Семантичний аспект дослідження одиниць різних мовних рівнів.....	6
1.2. Історія вивчення семантичних категорій в українському та зарубіжному мовознавстві.....	13
1.3. Співвідношення логічних та граматичних категорій суб'єкта та предиката.....	19
1.4. Структурні типи присудка в сучасній українській мові.....	24
1.5. Проблема розмежування неповних, еліптичних, односкладних та двоскладних речень з іменною формою вираження присудка...	47
Висновки до 1-го розділу.....	59
Розділ II. Особливості синтаксичного ладу прози Уласа Самчука.....	64
2.1. Функціонування простих речень.....	64
2.2. Стилiстичні функції парцельованих структур прози Уласа Самчука.....	69
2.3. Однорідні члени речення в прозі Уласа Самчука.....	75
Висновки до 2-го розділу.....	83
Висновки.....	84
Список використаних джерел.....	87
Список ілюстрацій.....	102

ВСТУП

Серед актуальних проблем синтаксичної семантики розв'язання потребують проблеми структурно-семантичних типів іменних форм предикатів, їхні засоби експлікації. Вирішення зазначених питань сприятиме поглибленню лінгвістичного аналізу одиниць синтаксичного рівня та розширенню меж структурно-семантичних моделей речення.

Семантикою синтаксичних одиниць займалися українські лінгвісти І. Р. Вихованець, М. О. Вінтонів, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, Н. Л. Ковбаса, О. Г. Межов, М. В. Мірченко, Н. М. Попович, О. О. Потебня, В. М. Русанівський, Г. В. Ситар, М. І. Степаненко, О. П. Сулима, В. І. Хомич та інші. Аналізу зазначеної проблеми присвячені роботи зарубіжних синтаксистів В. Г. Адмоні, Н. Д. Арутюнової, Г. Брінкманна, Г. О. Золотової, П. О. Леканта, В. М. Мігіріна, О. В. Падучевої, О. В. Пряникова, Ю. С. Степанова, У. Л. Чейфа та інших.

Вибір теми зумовлений недостатньо повним представленням семантичних синтаксичних структур у сучасній українській мові, що негативно впливає на розуміння сутності синтаксичних явищ та відображення об'єктивної дійсності одиницями мови.

Мета дослідження – проаналізувати, систематизувати й описати семантичні типи синтаксичних структур в прозі Уласа Самчука, а також з'ясувати специфіку його експлікації.

Для досягнення обраної мети необхідно виконати низку **завдань**:

– установити співвідношення логічних категорій суб'єкта та предиката з граматичними категоріями підмета та присудка;

– схарактеризувати структурні типи присудків сучасної української мови, а також підходи до класифікації зв'язок у лінгвістичній літературі;

– виявити специфіку вербалізації простих і складних речень в прозі Уласа Самчука.

Об'єкт дослідження – речення у прозі Уласа Самчука.

Предмет дослідження – структурно-семантичні типи реченневих структур та засоби їхньої експлікації.

Методологічною основою дослідження є положення про зв'язок і взаємодію явищ світу, розуміння мови як складної знакової системи, діалектичний зв'язок мови й мислення, мови й позамовної дійсності, що науково висвітлені в роботах В. М. Мігіріна, Г. О. Золотової, Л. І. Демченко, І. Р. Вихованця, К. Г. Городенської та А. П. Загнітка.

Джерельною базою дослідження послуговували тексти романів Уласа Самчука «Волинь», «Марія».

У процесі роботи над обраною темою були використані такі методи: *описовий* (при аналізі мовних засобів вираження семантичних типів предикатів та виділенні їхніх підтипів), *логіко-семантичний метод* (при з'ясуванні зв'язків між об'єктами дійсності та предикатами, що їх презентують), *метод синтаксичної синонімії* (для зіставлення паралельних засобів презентації еквівалентного або близького змісту висловлювання), *метод трансформаційного аналізу* (для встановлення синтаксичної структури речення), *метод квантитативного аналізу* (для виявлення продуктивності/ непродуктивності певних семантичних типів/підтипів речень), *елементи компонентного аналізу* (при встановленні домінантних семантичних ознак речень).

У дослідженні проведено детальний аналіз структурно-семантичних типів синтаксичних будов індивідуального стилю Уласа Самчука. Презентований підхід значно розширює погляд на структуру повних двоскладних речень.

Цінність роботи зумовлена актуальними проблемами сучасної лінгвістики: розширенням уявлення про структурні моделі двоскладних речень, описом засобів експлікації виявлених семантичних типів іменних форм. Висновки роботи сприятимуть поглибленню синтаксичної теорії головних членів речення та можуть бути використані при аналізі багатьох актуальних питань синтаксису сучасної української мови.

Практична цінність роботи полягає в можливості застосування матеріалів дослідження у викладанні лекційних курсів із синтаксису, порівняльної типології слов'янських мов, на спецсемінарах, спецкурсах із семантичного синтаксису та у науково-дослідницькій роботі студентів, магістрантів, аспірантів. Зібраний матеріал може використовуватися при укладанні навчальних посібників із питань синтаксису сучасної української мови.

Апробація дослідження: Матеріали роботи були представлені в доповідях на науковій конференції, виступах на кафедрі української мови (листопад, 2020р).

Структура й обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку літератури, додатків.

Висновки

На особливу увагу в системі мовних засобів художнього стилю заслуговує синтаксис речення, бо це саме та сфера мовної структури, яка безпосередньо віддзеркалює результати взаємодії всіх її рівнів. Синтаксичні засоби мають величезні експресивні можливості, що виявляються передусім у їхній здатності стилістично варіюватися, передають найтонші відтінки думки. Експресію синтаксичних одиниць пов'язують з так званим аранжуванням смислів чи видозміною функціональної перспективи висловлення, мовні механізми експресивності – з людським чинником, а її техніку – зі стилістичними фігурами, прийомами, до яких належать явища неповноти речень, приєднування, парцеляції тощо. Над проблемами експресивного синтаксису як окремого напрямку синтаксичних досліджень в українському мовознавстві працюють С.Я. Єрмоленко, А.П. Загнітко, вони були предметом дослідження Н.В. Гуйванюк та ін.

Виокремлюючи афективний бік у семантиці синтаксичної конструкції, дослідники оперують низкою співвідносних понять: афективне, експресивне, емоційне, оцінне, образне, стилістично забарвлене тощо, стрижневим із яких постає, на думку Н.В. Гуйванюк, поняття експресії, а інтенсивність, емотивність, оцінність та образність слугують її субкатегоріями. Кваліфікація експресії як явища дає змогу розмежовувати в синтаксисі два напрями. Перший пов'язує експресивне з поняттям суб'єктивної модальності, яку нерідко трактують як факультативну ознаку речення, хоч побутує думка, що за формального невираження суб'єктивна модальність наявна в реченні імпліцитно. Другий напрям висуває поняття суб'єктивно-експресивних форм синтаксису як засобів експресивного вираження, які ґрунтуються здебільшого на процесах синтаксичного розчленування. Визначаючи статус експресивної синтаксичної конструкції, традиційно спираються на два критерії: прагматико-стилістичний, вектор якого спрямований на виразність і певний ефект впливу, та формальний, зорієнтований на наявність

синтаксичного розчленування. Структурного вираження експресії досягають переміщенням змістового центру конструкції на неочікувану позицію. Саме тому засоби експресивного синтаксису є універсальними складовими конструювання будь-якого художнього тексту, зокрема й творів Уласа Самчука. Ідіостиль Уласа Самчука є неповторним, оскільки своїм джерелом має народнопоетичну творчість, ґрунтується на мовноестетичних знаках національної культури й, основне, сформований у дусі народномовної стихії. Яскравий знавець багатств української мови, її необмежених виражальних можливостей, власну творчість присвятив відображенню глибинних площин народного життя, визначальних ознак української ментальності, змалюванню типових народних характерів. Саме тому творча спадщина письменника посідає особливе місце в українській літературі. Авторське бачення, сприйняття таких вагомих величин, як земля і людина, його осягнення етико-філософської системи народного буття знаходить особливий відгук в українській суспільній думці сьогодні, коли самоусвідомлення набуває виняткового значення.

Єдність комунікативно-прагматичної та естетичної функцій авторських текстів значною мірою зреалізовують експресивні синтаксичні побудови, які входять до системи образних засобів, формують художній образ.

З-поміж імпліцитних структур, використаних у мові творів Уласа Самчука, на особливу увагу заслуговують власне неповні та еліптичні речення, які сприяють посиленню уваги до читача, залучаючи його до активного сприйняття художньої оповіді. Ці синтаксичні одиниці виконують у художньому контексті низку стилістичних функцій – емоційно-виокремлювальну, оцінну, контрастивну тощо.

Оцінність синтаксису мови творів Уласа Самчука виявляється також в активізації деяких типів речень, у пристосуванні їх до виконання специфічних завдань мовної організації художнього тексту, у наданні їм специфічних стилістичних функцій. Зокрема, активізація повторень є

свідченням стилістичного осмислення слова, намаганням автора тримати читача в процесі народження власних думок.

За нашими спостереженнями, найпоширенішою в мовотворчості письменника є парцеляція підрядних частин складнопідрядних речень, що відбувається внаслідок зміни їхнього комунікативного завдання. Двосегментна вимова речення вже свідчить про розмежувальну увагу нашу до тієї чи тієї частини речення. Цю увагу посилюють наявністю довшої паузи, яка надає синтагмам додаткової змістової вагомості й сприяє інтонаційно-змістовому відокремленню однієї з них – головної частини від підрядної. З'являється певна переривчастість, різкість, що призводить до посилення експресії та інформативності синтаксичної конструкції. До того ж, у разі парцеляції актуалізуються і головна, і підрядна частини.

Отже, засоби експресивного синтаксису у творах Уласа Самчука виявляють індивідуальну специфіку, зумовлену їхньою роллю в структурі художнього тексту. Домінантними синтаксичними одиницями постають парцельовані та приєднувальні конструкції, неповні й еліптичні речення, вставні одиниці та повторення, які, підпорядковуючись естетичним настановам письменника, актуалізують інформацію, увиразнюють високохудожню оповідь, надають їй ознак свіжості й оригінальності.

Список використаних джерел

1. Адмони В. Г. Синтаксис современного немецкого языка. Система отношений и система построений. Ленинград: Наука, 1973. 366 с.
2. Алефиренко Н. Ф. Спорные проблемы семантики: монография. Москва: Гнозис, 2005. 326 с.
3. Антонова О. О. Засоби референції мети лексикалізованими одиницями польської мови. *Мовознавчі студії*. Магістеріум, 2014. Вип. 57. С. 3–7.
4. Аристотель и античная литература / отв. ред. М. Л. Гаспаров. Москва: «Наука», 1978. 232 с.
5. Аристотель. Об истолковании. В кн.: Античные теории языка и стиля. Огиз: Соцэгиз, 1936. 344 с.
6. Аристотель. Сочинения: в 4-х т. / ред. З. Н. Микеладзе. Москва: «Мысль», 1978. Т. 2. 688 с.
7. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений. Оценка. Событие. Факт. Москва: Наука, 1988. 338 с.
8. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека. 2-е изд., испр. Москва: «Языки русской культуры», 1999. 896 с.
9. Арутюнова Н. Д. Язык цели. *Логический анализ языка модели действия*. Москва: «Наука», 1992. С. 14–23.
10. Арутюнова Н. Д., Ширяев Е. Н. Русское предложение. Бытийный тип. Москва: Русский язык, 1983. 197 с.
11. Ахманов А. С. Логическое учение Аристотеля. Москва: Соцэгиз, 1960. 314 с.
12. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва: «Советская энциклопедия», 1966. 608 с.
13. Ахмерова Л. Р. Функциональные особенности слов с общим значением времени в современном русском языке: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 / Казанский государственный университет им. В. И. Ульянова-Ленина. Казань, 2004. 185 с.

14. Бабенко Л. Г. Лексикология русского языка: учебник. Екатеринбург: 2008. 126 с.
15. Барсов А. А. Российская грамматика. Москва: Изд-во МГУ, 1981. 776 с.
16. Беларуская мова: Энцыклапедыя / пад рэд. А. Я. Міхневіча. Мінск: БелЭн, 1994. 655 с.
17. Беляев Ю. И. Синтаксис современного русского литературного языка: Учебное пособие. Херсон: Херсонский гос. ун-т, 2003. 494 с.
18. Богородицкий В. А. Общий курс русской грамматики. Изд. 5-е. Москва; Ленинград: Соцэкгиз, 1935. 354 с.
19. Бондарко А. В. Основы функциональной грамматики. Языковая интерпретация идеи времени. Санкт-Петербург: Изд-во СПбГУ, 1999. 260 с.
20. Бунге М. Причинность. Место принципа причинности в современной науке. Москва: Иностран. лит-ра, 1962. 511 с.
21. Бурдаківська Н. М. Вираження відношення причини у структурі простого речення у сучасній українській мові: дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.02 «Мови народів СРСР (укр. мова)» / КДПІ ім. О. М. Горького. Київ, 1990. 163 с.
22. Буслев Ф. И. Историческая грамматика русского языка. Москва: Учпедгиз, 1859. 624 с.
23. Валгина Н. С. Современный русский язык: Синтаксис: Учебник. 4-е изд., испр. Москва: Высш. шк., 2003. 416 с.
24. Валігура Г. А. Каузальні відношення у реченнях з ілокутивними дієсловами. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2016. Том 1. № 23. С. 11–13.
25. Васильев Л. М. Семантика русского глагола: Учеб. пособие для слушателей фак. повышения квалификации. Москва: Высш. школа, 1981. 184 с.

26. Виноградов В. В. Русский язык. Грамматическое учение о слове. Москва: Высшая школа, 1972. 601 с.
27. Виноградова Ю. Б. Специфіка функціонування обставинних детермінантів в офіційно-діловому дискурсі. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство)*, 2014. Випуск 6. С. 9–21.
28. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис: Підручник. Київ: Либідь, 1993. 368 с.
29. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови / відп. ред.: К. Г. Городенська; АН України, Ін-т української мови. Київ: Наукова думка, 1992. 222 с.
30. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови: Академ. граматика укр. мови / за ред. І. Вихованця. Київ: Унів. вид-во «Пульсари», 2004. 400 с.
31. Вихованець І. Р. Частина мови в семантико-граматичному аспекті. Київ: Наукова думка, 1988. 256 с.
32. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Семантико-синтаксична структура речення / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. Київ: Наук. думка, 1983. 219 с.
33. Вінтонів М. О. Типологія форм присудка в сучасній українській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Дніпропетровський держ. ун-т. Дніпропетровськ, 1997. 23 с.
34. Волох О. Т. та ін. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Вища школа, 1989. 334 с.
35. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки Москва: Наука, 2002. 280 с.
36. Востоков А. Х. Русская грамматика. Санкт-Петербург: тип. И. Глазунова, 1831. 408 с.

37. Высоцкая И. В. Синтаксический статус предложений со значением цели. *Исследование языковых единиц в их динамике и взаимодействии*. Москва; Уфа, 2000. С. 132–140.

38. Габай А. Ю. Прийменниково-відмінкові форми з семантикою мети як репрезентанти синтаксичної адвербіалізації. *Українська мова у XXI столітті: традиції і новаторство: Тези доповідей Всеукраїнського лінгвістичного форуму молодих учених, Київ, 21–23 квітня 2010 року*. Київ: ІАЦ – Спейс-Інформ; ФОП Гудименко, 2010. С. 75–78.

39. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вища школа, 1985. 360 с.

40. Гвоздев А. Н. Современный русский литературный язык. Москва: Учпедгиз, 1958. 406 с.

41. Герасименко Н. А. Предложения с таксономическим значением в русском языке *Педагогическое образование и наука*, 2012. № 11. С. 27–29.

42. Герасименко Н. А. Типы семантической структуры предложений тождества. *Грамматические категории предложения и его структура*: Сб. науч. тр. Москва: МОПИ, 1982. С. 54–62.

43. Гильфанова Д. Р. Темпоральность художественного текста: дис. ... канд. фил. наук: специальность 10.02.20. «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание» / Тюмен. гос. ун-т. Тюмень. Тюмень, 2005. 218 с.

44. Горголюк Н. Г. Речення тотожності в сучасній українській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. Київ, 2005. 20 с.

45. Гордієнко-Митрофанова І. В. Інваріанти аксіосфери маргінального (на прикладі пенітенціарних установ): автореф. дис. ... канд. філос. наук: спец. 09.00.03 «Філософські науки» / Харків. Військ. ун-т. Харків, 1999. 20 с.

46. Горин Д. Г. Проблема локальности в социологии Э. Гидденса *Образование и общество: научный, информационно-аналитический журнал*: http://jeducation.ru/5_2001/gorin.html (дата звернення: 01.06.2014).

47. Городенська К. Г. Дери́вація синтаксичних одиниць: монографія. Київ: Наук. думка, 1991. 192 с.
48. Городенська К. Г. Кореляція синтаксичних категорій предикатності і предикативності в українській мові. *Проблеми сучасної функційно-категорійної граматики: [зб. наук. праць]*. Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2010. 391 с.
49. Городенська К. Г. Семантичний і морфологічний потенціал предикатів кількості. *Науковий вісник Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки*. Луцьк: Вежа, 2002. № 5. С. 23–26.
50. Греч Н. И. Практическая русская грамматика. 2 изд. Санкт-Петербург: в типографии издателя, 1834. 526 с.
51. Давыдов И. И. Опыт общесравнительной грамматики русского языка. Санкт-Петербург: Тип. имп. акад. наук, 1852. 432 с.
52. Дейна Л. В. Суб'єктивна та об'єктивна оцінка в українському щоденному дискурсі: дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.01 «Українська мова» / Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. Полтава, 2016. 229 с.
53. Демченко Л. И. Семантические типы предикатов в эллиптических конструкциях. *Проблемы теории членов предложения*. Кишинев: Штиинца, 1973. 205 с.
54. Демченко Л. И. Семантические типы предикатов со значением состояния в русском языке. *Вестник Приднестровского государственного университета*. Тирасполь: Приднестровский гос. ун-т. 2012. №1 (40). С. 29–35.
55. Дмитрук Г. В. Расширение «языка цели»: предложное целевое новообразование в поисках / в поиске и его структурно-семантические аналоги: дис. ... кан. филол. наук: специальность 10.02.01 «Русский язык» / Дальневосточный государственный университет. Владивосток, 2001. 221 с.
56. Додуева А. Т. Категория пространственности и её репрезентация в карачаево-балкарском языке: автореф. дис. ... кандидата фил. наук:

специальность 10.02.02 «Языки народов Российской Федерации (тюркские языки)» / Кабардино-Балкарский государственный университет им Х. М. Бербекова. Нальчик, 2008. 40 с.

57. Евтюхин В. Б. Группировка полей обусловленности: причина, условие, цель, следствие, уступка. *Теория функциональной грамматики: Локативность. Бытийность. Посессивность. Обусловленность.* Санкт-Петербург: Наука, 1996. С. 138–174.

58. Єрмоленко С. Я. Синтаксис і стилістична семантика / С. Я. Єрмоленко; відп. ред.: І. Р. Вихованець; АН Української РСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ: Наукова думка, 1982. 210 с.

59. Журавлев А. П. Звук и смысл: Кн. для внеклас. чтения учащихся ст. классов. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Просвещение, 1991. 160 с.

60. Загнітко А. П. Основи українського теоретичного синтаксису / А. П. Загнітко; відп. ред.: І. Р. Вихованець. Горлівка: Б.в., 2004. 278 с.

61. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: монографія. Донецьк: ДонНУ, 2001. 662 с.

62. Загнітко А. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект. Донецьк, 2009. 137 с.

63. Загнітко А., Загнітко Н. Закономірності сполучуваності прийменників зі значенням мети. *Донецький вісник наукового товариства ім. Шевченка.* Мова. Донецьк: Східний видавничий дім. 2007. Т. 16. С. 38–62.

64. Загнітко А., Миронова Г. Синтаксис української мови. Теоретико-прикладний аспект. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 223 с.

65. Звездова Г. В. Русская именная темпоральность в историческом и функциональном аспектах. Воронеж: Воронеж. Гос ун-т, 1996. 144 с.

66. Зінько Р. С. Прийменниково-відмінкові форми зі значенням мети в сучасній українській мові. *Типологія та функції мовних одиниць.* 2015. № 1 (3). С. 53–62.

67. Золотова Г. А. О субъекте предложения в современном русском языке. *Филологические науки.* 1981. № 1. С. 34–41.

68. Зубкова И. А. Обстоятельственные детерминанты в семантико-синтаксической структуре простого предложения. *Вестник МГУКИ*, 2014. № 5 (61). С. 273–276.

69. Кавера Н. В. Особливості реалізації семантики якості предикатами в сучасній українській мові. https://docviewer.yandex.ru/view/0/?*&page=1&lang=uk (дата звернення: 25.06.1015).

70. Кавера Н. В. Семантична типологія предикатів стану: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.01 «Українська мова» / Інститут української мови НАН України. Київ, 2008. 24 с.

71. Караман С. О. Сучасна українська літературна мова: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. С. О. Карамана. Київ: Літера ЛТД, 2011. 560 с.

72. Карданова М. А. Русский язык. Синтаксис: учеб. Пособие. 2-е изд., стер. Москва: Флинта: Наука, 2012. 456 с.

73. Касаткин Л. Л. Современный русский язык: Словарь-справочник: Пособие для учителя / Л. Л. Касаткин, Е. В. Клобуков, П. А. Лекант; под ред. П. А. Леканта. Москва: Просвещение, 2004. 304 с.

74. Ківшик Н. М. Семантична диференціація предикатів кількості. *Науковий вісник Херсонського держ. ун-ту: зб. наук. праць*. Херсон: Вид-во ХДУ, 2008. Серія «Лінгвістика». Вип. VI. С. 43–49.

75. Кипсабит К. Н. Структурно-семантические особенности русских пословиц и поговорок с пространственно-временными характеристиками: дис. ... канд. фил. наук: специальность 10.02.01 «Русский язык» / Российский университет дружбы народов. Москва, 2002. 158 с.

76. Кобозева И. М. Лингвистическая семантика: Учебное пособие. Москва: Эдичориал УРСС, 2000. 352 с.

77. Кобченко Н. Диференційні ознаки подвійного та складеного іменного присудків. *Лінгвістичні студії / Linguistic Studies: зб. наук. праць / Донецький нац. ун-т ; гол. ред. А. П. Загнітко*. Вінниця: ДонНУ, 2016. Вип. 31. С. 14–20.

78. Комаров А. П. О лингвистическом статусе каузальной связи: (к вопросу о системности средств выражения причинно-следственных отношений в современном немецком языке). Алма-Ата: Казахск. гос. пед. ин-т им. Абая, 1970. 224 с.

79. Кононова Д. В. Вираження каузації у комунікативних ситуаціях офіційного та неофіційного спілкування (на матеріалі сучасної англійської мови): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.04 «Германські мови» / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2010. 21 с.

80. Косенко К. О. Предикатна основа та семантико-граматична диференціація дієслівних зв'язок в українській мові: дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.01 «Українська мова» / Інститут української мови НАН України. Київ, 2009. 192 с.

81. Космеда Т. А. Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. 350 с.

82. Костусяк Н. М. Категорія ступенів порівняння прикметників і прислівників: монографія. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. 197 с.

83. Кринська Н. В. Семантико-синтаксична категорія наслідку в складному реченні у книжних стилях сучасної української мови: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.01 «Українська мова» / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2001. 186 с.

84. Кубряков Е. С. Типы языковых значений. Семантика производного слова. Москва: Наука, 1981. 200 с.

85. Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. Ч. II. Синтаксис: підручник для факультетів мови і літератури педагогічних інститутів. Київ: Радянська школа, 1961. 285 с.

86. Кутня Г. Синтаксис сучасної української мови. Ч. I: Словосполучення та просте речення. Львів, 2013. 178 с.

87. Лапшина О. О. Семантична категорія подібності у сучасній російській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.02 «Російська мова» / Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2010. 19 с.

88. Леановіч Р. С. Беларуская мова: сінтаксіс словазлучэння і простага сказа: Вучэб. Дапам. Гродна: ГрДУ, 2002. 118 с.

89. Лекант П. А. Продуктивные типы безглагольных односоставных и двусоставных предложений в современном русском языке: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.01 «Русский язык» / М-во просвещения РСФСР. Моск. гос. пед. ин-т им. В. И. Ленина. Москва, 1961. 16 с.

90. Лекант П. А., Диброва Е. И., Касаткин Л. Л. и др. Современный русский язык: учеб. для студ. вузов, обучающихся по спец. «Филология» / под ред. П. А. Леканта. 3-е изд., стереотип. Москва: Дрофа, 2002. 560 с.

91. Леута О. Структура і семантика дієслівних речень в українській літературній мові. Київ: Такі справи, 2008. 208 с.

92. Ломоносов М. В. Краткое руководство к красноречию. Полное собрание сочинений. Москва; Ленинград, 1952. Т. 7. 378 с.

93. Максимов В. И. Суффиксальное словообразование имен существительных в русском языке. Ленинград: Изд-во ЛГУ, 1975. 222 с.

94. Медынская В. Л. Синтаксическая категория причины и её взаимодействие с другими синтаксическими значениями (по данным русского языка половины XIX в.): автореферат дис. ... канд. філол. наук 10.02.01 «Русский язык» / Днепропетр. гос. ун-т им. 300-летия воссоединения Украины с Россией. Днепропетровск, 1973. 17 с.

95. Межов О. Г. Квантитативні предикати в сучасній українській мові. <http://zavantag.com/2053//index-14675-1.html> (дата звернення: 10.05.2014).

96. Межов О. Г. Предикати якості в семантико-синтаксичній структурі простого речення. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Филология. Социальные коммуникации.*

Симферополь: Таврич. нац. ун-т ім. В. И. Вернадського, 2011. Т. 24 (63). № 4. ч. 2. С. 56–60.

97. Межов О. Речення невласне станової семантики в сучасній українській мові. *Типологія та функції мовних одиниць : наук. журн. / [редкол.: Н. М. Костусяк (гол. ред.) та ін.]*. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. № 1 (5). С. 110–121.

98. Межов О. Г. Суб'єктні синтаксеми у структурі простого речення: монографія. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. 184 с.

99. Межов О. Г. Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць: монографія. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 464 с.

100. Мигирин В. Н. Принципы изучения членов предложения. *Филологические науки*. 1961. № 3. С. 42–45.

101. Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій. Вид. 2-ге, перероб. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2004. 393 с.

102. Наливайко Ю. Синкретизм предикативно-обставинних детермінантів: типологічні вияви та специфіка функціонування (на матеріалі сучасного газетного дискурсу). *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, 2014. 12. С. 113–118.

103. Николина Н. А. Структура и семантика предложений типа День как день. *Русский язык в школе: науч.-метод. журн.* 2010. № 4. С. 47–51.

104. Новікова О. О. Детермінант як носій додаткової предикації у структурі простого речення. *Культура народів Причорномор'я*. 2007. № 110, Т. 2. С. 67–69

105. Новікова О. О. Структурно-семантичні вияви детермінантних членів речення в юридичних текстах. *Вісник Запорізького національного університету*, Серія: Філологічні науки, 2010. №1. С. 237–242.

106. Олексенко В. Дуплексив як один з основних способів реалізації семантико-синтаксичного синкретизму у межах простого речення.

[http://www.rusnauka.com/ 34_VPEK_2012/Philologia/8_121580.doc.htm](http://www.rusnauka.com/34_VPEK_2012/Philologia/8_121580.doc.htm) (дата звернення: 18.02.2016).

107. Онищенко І. В. Категорія оцінки та засоби її вираження в публіцистичних та інформаційних текстах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спеціальність 10.02.01 «Українська мова» / Дніпропетр. нац. ун-т. Дніпропетровськ, 2004. 20 с.

108. Островська О. М. Лінгвістичні засоби реалізації категорії оцінки (на матеріалі американської художньої прози): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.04 «Германські мови» / Львівський національний університет ім. І. Франка. Львів, 2001. 20 с.

109. Пасічник І. А. Категорія валентності предикативних прикметників: монографія. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. 184 с.

110. Пентилюк М. І., Іващенко О. В. Українська мова: Підручник-комплект. Київ: Ленвіт, 2001. 352 с.

111. Пешковский А. М. Русский синтаксис в научном освещении Изд. 7-е. Москва: Учпедгиз, 1956. 511 с.

112. Плиско К. М. Синтаксис української мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення: навч. посібник для студентів філол. фак. ун-тів і пед. ін-ів. Харків: Основа, 1992. 149 с.

113. Плющ М. Я. Категорії суб'єкта і об'єкта в структурі простого речення. Київ: Вища шк., 1986. 175 с.

114. Плющ М. Я. Системна організація граматичної будови української мови. Таблиці. Схеми: навч. посіб. / М. Я. Плющ, О. Ю. Грипас. Київ: ВД «Слово», 2015. 264 с.

115. Попов П. С. Суждение и предложение. *Вопросы синтаксиса современного русского языка*. Москва: Учпедгиз, 1959. С. 5–35.

116. Попова Л. В. К вопросу о соотношении глагола и связки. *Вестник МГОУ*. 2010. Выпуск № 4. С. 38–43.

117. Попович Н. М. Синтаксична структура речень з числівниковим компонентом у сучасній українській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.01 «Українська мова» / НАН України. Ін-т української мови. Київ, 2002. <http://disser.com.ua/contents/5823.html> (дата звернення: 10.03.2014).

118. Попович Н. М. Синтаксична структура речень з числівниковим компонентом у сучасній українській мові: монографія / Н. М. Попович, В. Д. Шинкарук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 136 с.

119. Потебня А. А. Из записок по русской грамматике. Т. I–II. Москва: Учпедгиз, 1958. 536 с.

120. Предикат у структурі речення: монографія / за ред. акад. НАПН України В. І. Кононенка. Київ; Івано-Франківськ; Варшава, 2010. 408 с.

121. Пряников А. В. Система сказуемого, выраженного предложно-падежными сочетаниями, в современном русском языке: дисс... канд. филол. наук: специальность 10.02.01 «Русский язык» / Московский педагогический университет. Москва, 2000. 169 с.

122. Радзиевская Т. В. Семантика слова цель. *Логический анализ языка модели действия* / Рос. Академия наук; Институт языкознания. Москва: «Наука», 1992. С. 23–30.

123. Распопов И. П. К интерпретации синтаксических конструкций типа «ребят у неё было четверо». *Русский язык в школе*. Москва: Просвещение, 1971. № 5. С. 87–90.

124. Роговський О. М. Репрезентації темпоральності в системі культури: дис. ... доктора. філософ. наук: спеціальність 09.00.04 «Естетика». Харків, 2010. 399 с.

125. Русская грамматика. Синтаксис: в 2 т. / под ред. Н. Ю. Шведовой. Москва: «Наука». 1980. Т. 2. 710 с.

126. Сегал Н. А. Концепт «время» в современной лингвокультуре: способы вербализации в лексико-семантической системе русского языка / Н. А. Сегал. *Ученые записки Таврического национального университета*

им. В. И. Вернадского. Серия Филология. Социальные коммуникации. Симферополь, 2013. Т. 27 (66). № 2. С. 93–98

127. Синтаксис простого предложения в современном немецком языке: Межвузовский сборник научных трудов / Моск. гос. пед. ин-т им. В. И. Ленина; Под ред. Б. А. Абрамова. Москва: МГПИ им. В. И. Ленина, 1982. 115 с.

128. Синтаксис. Словосполучення. Просте речення : конспект лекцій / укладач О. П. Садовнікова. Суми: Сумський державний університет, 2012. 80 с.

129. Синтаксис української мови: навчальний комплекс / уклад. О. В. Дуденко. Умань: ВПЦ «Візаві», 2015. 208 с.

130. Слоўнік лінгвастылістычных і тэксталагічных тэрмінаў. Магілёў: УА «МДУ імя А. А. Куляшова», 2012. 282 с.

131. Соловьева О. Н. Предикативный потенциал двухсоставных предложений с компонентом оценочной модальности: дис. ... канд. филол. наук: специальность 10.02.01 «Русский язык» / Башкирский государственный университет. Оренбург, 2016. 150 с.

132. Степаненко М. І. Історія, граматики, поетика українського слова / М. І. Степаненко; Передм. П. С. Дудик. Полтава: АСМІ, 2008. 344 с.

133. Степаненко М. І. Світ в оцінці Олеся Гончара: Аксіосфера щоденного дискурсу письменника. Полтава: Шевченко Р. В., 2012. 284 с.

134. Степанов Ю. С. Имена. Предикаты. Предложения: монография. Москва: Наука, 1981. 360 с.

135. Сулима О. П. Іменникова вербалізація предикатів в українській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2010. 17 с.

136. Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. 3-тє вид., перероб. Київ: Либідь, 2005. 488 с.

137. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис / під ред. І. К. Білодіда. Київ: «Наукова думка», 1972. 516 с.
138. Таванец П. В. Суждение и его виды. Москва, Изд-во АН ССР, 1953. 176 с.
139. Таранец В. Г. Происхождение понятий числа и его языковой реализации (к истокам индоевропейского языка). Одесса: Одесский национальный университет им. И. И. Мечникова, 1992. 115 с.
140. Тимкова В. А. Двоскладні речення з предикатами якості в українській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.01 «Українська мова» / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 1998. 174 с.
141. Тимофєєва І. Суб'єктна позиція в конструкціях з предикатом фізичного стану особи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Філологічні науки (мовознавство): збірник наукових праць*. Серія 8. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. Вип. 4. С. 176–180.
142. Томусяк Л. М. Семантико-синтаксична організація речень з дуплексивами: дис. ... канд. філол. наук: спеціальність 10.02.01 «Українська мова» / Чернівецький держ. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 1999. 199 с.
143. Улуханов И. С. Словообразовательная семантика в русском языке и принципы ее описания. Москва: Наука, 1977. 256 с.
144. Уфимцева А. А. Семантический аспект языковых знаков. В кн.: Принципы и методы семантических исследований. Москва: Наука, 1976, С. 31–46.
145. Хомич В. І. Функціональна транспозиція прийменниково-відмінкових форм у структурі простого речення: монографія. Ніжин: Видавництво НДУ ім. Гоголя, 2010. 153 с.
146. Христіанінова Р. О. Речення з подвійними присудками: формально-граматичні та семантико-функційні особливості. *Наукові записки*

Бердянського державного педагогічного університету. 2015. Випуск VIII. С. 75–82.

147. Чейф У. Л. Значение и строение языка: монография. Москва: Прогресс, 1975. 482 с.

148. Шатуновский И. Б. Семантическая структура предложения, «связка» и нерелевантные слова. *Вопросы языкознания*, 1993. № 3. С. 76–85.

149. Шахматов А. А. Синтаксис русского языка. Изд. 2-е. Ленинград: Учпедгиз, Ленингр. отделение, 1941. 620 с.

150. Шведова Н. Ю. Существуют ли самостоятельные распространители предложения? *Вопросы языкознания*. Москва: Наука, 1968. № 2. С. 39–50.

151. Шведова Н. Ю. Детерминирующий объект и детерминирующее обстоятельство как самостоятельные распространители предложения. *Вопросы языкознания*. Москва: Наука, 1964. № 6. С. 77–93.

152. Шмелева Т. В. Семантический синтаксис: Текст лекций из курса «Современный русский язык». Красноярск: Краснояр. гос. ун-т. Красноярск, 1994. 54 с.

153. Штыкало Н. И. Формы выражения категории причины и признание их выбора в русском литературном языке: автореф. дис... канд. филол. наук: специальность 10.02.01 «Русский язык». Ростов-на-Дону, 1982. 21 с.

154. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: Підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 408 с.

155. Шутак Л. Б. Особливості взаємодії категорій оцінка та квалітативності. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. Київ, 2012. С. 150–156.

156. Щерба Л. В. О частях речи в русском языке. Избранные работы по русскому языку. Москва: Учпедгиз, 1957. 188 с.

157. Южакова Ю. А. Категория тождества в русском языке: дис. ... канд. филол. наук: специальность 10.02.01 «Русский язык» / Моск. гор. пед. ун-т. Москва, 2016. 339 с.

158. Ющук І. П. Українська мова: Підручник. 3-тє вид. Київ: Либідь, 2006. 640 с.

159. Языкознание. Большой энциклопедический словарь / гл. ред. В. Н. Ярцева. 2-е изд. Москва: Большая Российская энциклопедия, 1998. 685 с.

160. Ященко Т. А. Каузація в російській мові: онтологія та концептуалізація: автореф. дис. ... доктора філол. наук : спеціальність 10.02.02 «Російська мова» / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2007. 24 с.

161. Brinkmann H. Die Wortarten im Deutsch. In: Das Ringen um eine neue deutsche Grammatik. Hrsg. H.Moser. Darmstadt, 1962, 597 с.

Helbig G. Studien zur deutschen Syntax. Leipzig: VEB Verlag Enzyklopädie. 1983. Bd.1. 215 s.

Список ілюстрацій

1. Самчук У.О. Волинь: Роман у трьох томах. Острог-Львів: Вид-во НаУОА, “Сполом”, 2005. 632 с.

2. Самчук У.О. Марія: Хроніка одного життя. Львів: Вид-во “Оріяна-Нова”, 2004. 176 с.